

Slourenski dom

Ste. 227

V Ljubljani, sredo 6. oktobra 1937

Leta II.

Vojna bo potegnila v svoj vrtinec vse naroda sveta Roosevelt o vojni in miru

Vesti 6. oktobra

Naročilo za 120 milijonov kosov kitajskega kovanega drobca po 5, 10 in 20 centov je dobila dunajska državna kovnica.

Spori v angleški delavski stranki dobivajo na sedanjem kongresu vse močnejši izraz. Eno krilo v stranki predstavljajo zastopniki strokovnih, drugo pa zastopniki političnih organizacij. Strojovničarji so za odločen nastop proti politiki sedanje vlade.

Japonski cesar je pred dvema dnevoma sprejel sovjetskega poslanika v Tokiu Slavicega ter ga obdržal pri sebi na zajtrku.

Francoskega letalskega ministra Cota je nemški letalski general Milch povabil na uradni obisk v Nemčijo. To povabilo je zanimivo, saj je Cot eden od zelo vnetih pobornikov ljudske fronte med francoskimi radikalnimi socialisti.

Maršalu Badoglio prireajo v Budimpešti na čast velike slovesnosti. Maršal je bil že gost regenta Hortija in predsednika vlade Daranyja.

Poziv, naj varčujejo s kruhom ter skrbje, da ne bo šla po zlu niti drobtinica, je izdala voditeljica narodno-socialističnega ženstva vsem nemškimi gospodinjam. Računajo, da gre v Nemčiji zaradi nepazljivosti dnevno 2000 vagonov kruha v izgubo.

Pet starejših filmov je prepovedala nemška cenzura, čeprav so nemškega porekla. Med njimi sta filma »Kongres pleše« in film tenorista Schmidta »Pesem gre okrog sveta«.

Angleško društvo za Zvezo narodov je sprejelo resolucijo, v kateri zahteva, naj Zveza narodov dovoli valencijski vladi svobodno uvažanje orožja od koderkoli, če ne bo prišlo do odpoklica pristojnikov iz Španije.

Turški zunanji minister Rudži Aras za zdaj še ne bo odstopil. Vsaj tako zatrjuje uradna poročila turške vlade.

Potovanje nemškega vojnega ministra, maršala Blomberga na portugalske otoke, je vzbudilo veliko pozornost, kljub temu, da hite Nemci zatrjevati, da je šel maršal samo na dopust.

53.000 poljskih učiteljev je začelo stavkati, ker je vlada razpustila Učiteljsko zvezo, ki je simpatizirala z levicari. Vlada je zaplenila organizacijo vse imetje ter jih veliko zaprla.

Madžarski zunanji minister Kanya bo v kratkem obiskal Berlin, da vrne spomlad. Obisk nemškega zun. ministra Neuratha v Budimpešti.

Nabiranje za nemško zimsko pomoč so začeli včeraj z veliko prireditvijo v Berlinu, na kateri je govoril dr. Göttele. Povedal je, da so Nemci lani za zimsko pomoč nabrali nad 408 milijonov mark, kar priča o veliki požrtvovalnosti nemškega naroda.

9500 km brez pristanka misli preleteti Amerikane Harry Richman, ki bo v februarju poskusil nepretrgan polet iz Toronta v Kanadi do Ria de Janeira.

Potovanje vojvode Windsorskega v Nemčijo, kjer bo baje študiral gradnjo nemških kmečkih hiš, je vzbudilo v angleških političnih krogih veliko ogorčenje, ker vidijo v tem vojvodovem sklepu odgovor na to, da je angleška vlada spet odklonila vojvodovo vrnitev v Anglijo.

Spomenik pokojni belgijski kraljici Astridi so odkrili v obmejnem francoskem mestu Lilleu.

10 novih podmornic so dogradili Nemci in jih te dni že postavili v službo. Vse podmornice so po 250 ton.

5000 novih vojakov bo poslala v Sangaj Italija, da bodo pomagali pri varstvu mednarodne nasebine.

Bodoči predsednik argentinske republike bo kandidat zmerne desnice Ortis, ki je pri volitvah delegatov, ki izbere novega predsednika, dobil veliko večino glasov.

Seja italijanske vlade, na kateri bi moralo priti do važnih zunanjih in notranjih političnih sklepov, so odložili, ker namerava Mussolini še nekaj časa ostati na oddihu v Rocca delle Caminate.

Dve novi šoli za letalske pristojnice je odprlo angleško obrambno ministrstvo.

35 boljševiških špijonov je te dni obsodilo vojaško sodišče v Rigi na težko ječo.

Norveška vojska je pripravljena, da bo lahko skrbela za nevtralnost norveške države, če bi prišlo do nove evropske vojne.

Ruskega generala Skoblina, ki je sodeloval pri ugrabljenju generala Milerja, je eden izmed voditeljev mladih ruskih emigrantov, Stolipin javno obdolžil, da je plačan agent sovjetske politične policije.

Za 42 milijonov dolarjev srebra je poslala pretekli teden v London kitajska vlada. Srebro bo ostalo v londonskih bankah in bo vlada z njim jamčila za svojo vojna naročila.

Število telefonskih naročnikov v Italiji je v 10 letih zrastle od 127.000 na 402.000.

Francoski zunanji minister Delbos je včeraj sprejel papeškega nuncija v Parizu msgr. Valeria.

Ureditev ameriškega kmečkega vprašanja z nadzorstvom nad pridelovanjem ter z ustavitvijo en. poljskim pridelkom je napovedal Roosevelt v svojem govoru v St. Paulu. Dejal je tudi, da bo vlada uredila mezde in določila delovni čas za delavce na polju.

Pri predsedniških volitvah v USA 1940 namerava baje kandidirati voditelj Zveze industrijskega delavstva Lewis. Tako ga je obdolžil predsednik glavne ameriške delavske zveze Green. Zato se je med obema velikima organizacijama začel boj, v katerem hoče glavna delavska zveza Lewisova onemogočiti.

Posebne klopi za vsako študentsko skupino so določili na varšavski tehnični in kmetijski visoki šoli. Pri tej odredbi je šlo predvsem za to, da Jude ločijo od ostalih študentov.

Kosilo v čast 3500 bivšim ameriškim bojevnikom je priredil francoski maršal Petain včeraj v Parizu.

Arabei so zažgali na treh krajih petrolejski vod, ki drži iz Musula čez Palestino v Kaifo.

Predsednik grške vlade, general Metaxas je prišel v Solun, ter je v razgovorih s časniki povdaril, da hoče grška vlada za vsako ceno uvesti korporativen sistem.

Chicago, 6. okt. o. Včeraj so v Chicagu izročili prometu nov velik most, po katerem se speljana nadzemna železnica. K slovesnosti se je pripeljal sam predsednik Roosevelt, ki je imel pri tej priliki velik govor o vojni in miru. V govoru je dejal med drugim tole: Na svetu so vse države in vsi ljudje tako odvisni med sabo, da se dejansko nobena država, niti tehnično niti moralno, ne more sama osamiti od ostalih v gospodarskih in političnih pojavih. Za slehernega Američana je takorekoč življenjsko vprašanje spoštovanje in ohranitev mednarodne morale. Večina držav teži za tem, da bi se ukinile carinske meje in da bi se tako spet povzdignilo blaginje, toda na drugi strani pa se del držav pretirano oborožuje. To seveda ne velja za Zedinjene države Severne Amerike, ki skupno potrošijo za svoje oboroževanje nekoliko manj kakor 12% svojega celotnega proračuna. Gledati moramo v bodočnost, kajti 90% držav se danes boji, da ne izgube svoje svobode, svoje samostojnosti in da ne zabredejo v vojno in to zaradi držav, ki jih je komaj ostalih 10%, ki pa ogrožajo osnovna mednarodna načela. Države, ki žele mir, morajo najti način in sredstva, s katerimi bo tudi njih volja prišla spet do izraza. To so stvari, ki danes za-

nimajo ves svet. Pri tem gre za vprašanje miru, mednarodnega prava in zlasti še humanisti. Tudi ne gre samo za določbe Zveze narodov, temveč za osnovna vprašanja gospodarstva, varnosti in človekoljubja. Vest sveta mora že enkrat spoznati, kaj je krivica. In svet se ne sme ustaviti samo na dosedanjih primerih in izkušnjah, temveč mora na prvem mestu poudariti spoštovanje svetosti dogovorov, spoštovanje svobode in pravice drugih ter zaustaviti pot vsem mednarodnim napadalcem. Takšen težak položaj, kakršen je sedanj, je treba takoj popraviti, kakor nastopamo z varnostnimi ukrepi proti epidemijam. Za svojo osebo sem se odločil, da z vsemi sredstvi nadaljujem politiko miru in da storim vse, da se izognemo vojni. V moderni državi mora končno zmagati misel, da bi bila skrajna neumnost, ako bi kdo spet skušal pognati svet v vojno, in to s tem, da krši svetost podpisanih sporazumov in da brez povišanja ogroža ozemlje tujih držav. Pri vsem tem pa morda še ne moremo reči, da je mednarodni mir dejansko že v nevarnosti, toda sleherna vojna je nalezljiva, pa naj jo javno napovedo ali ne. Sleherna vojna povleče v svoj metez tudi druge narode. Mi smo trdno odločeni, da ostanemo izven vsake vojne, vendar pa ne

moremo jamčiti, da bomo mogli biti izven posledic in strahotnih dejstev kake vojne. Zato pa zaradi civilizacije in zaradi zaupanja, ki mora vladati med narodi, mislim, da je treba načeti miru znova in še bolj poudariti. Miroljubne težnje vsakega naroda in njegova želja po miru naj se izražajo tako, da bo vsakdo, ki bi skušal prekršiti veljavne dogovore, sporazume in pravice drugih že vnaprej prepričan, da v tem ne bo uspel. Potrebni so potemtakem dejanski napori za ohranitev miru. Glede Amerike je znano, da ona ostro obsoja sleherno vojno in si želi samo miru, pa se zato na vso moč trudi, da bi našla tudi najprimernejša sredstva, s katerimi bi mir lahko zavarovala zase in za druge.

Govor predsednika Roosevelta je poslušalo okoli 50.000 ljudi, prenašale pa so ga tudi vse radiooddaljne postaje, tako da ga je prav za prav poslušala vsa Amerika. Posamezne Rooseveltove izjave je množica čisto prekinila z aplavzi, ko pa je svoj govor končal, mu je zbrano občinstvo priredilo navdušene ovacije. Po govoru se je Roosevelt odpeljal k ehiasškemu nadškofu kardinalu Mundeleinu, pri katerem je ostal na kosilu.

Domače in tuje mnenje o zadnjih političnih dogodkih:

Ojačenje Stojadinovičeve vlade

Belgrad, 6. okt. Zadnje spremembe v vladi dr. Stojadinoviča, ki niso prišle nepričakovano, razlagajo vsi domači in inozemski krogi kot ojačenje položaja vlade dr. Stojadinoviča. Do sprememb je moralo priti zaradi novih političnih razmer, katere je prinesel zadnji čas. Ker so vsi novi ministri člani JRZ, je s tem vlada dobila docela enoten značaj.

Tudi tuje časopisje spremembo v vladi dr. Stojadinoviča razlaga podobno.

Bukarešta, 6. oktobra. AA. Vsi romunski listi objavljajo poročila o prenosu Stojadinovičeve vlade. »Le Moment« priobčuje poročilo svojega posebnega poročevalca v Belgradu, ki pravi, da je kraljevo namestništvo sprejelo ostavko šestih članov kabineta, ki jo je predložil predsednik vlade dr. Stojadinovič in da je namestništvo pooblastilo vladnega šefa, naj izvede rekonstrukcijo, kar je dr. Stojadinovič tudi storil in pri tem misli le na nor-

maliziranje političnih razmer v državi. Posebno velja poudariti, da je štela prejšnja vlada le dva zastopnika novih pokrajin, sedanjih jih ima pa pet, od teh so 4 katoličani. Položaj dr. Stojadinovičeve

Konec španskega Lenina

St. Jean de Luz, 6. oktobra o. Valencijska vlada je odstavila Larga Caballera, bivšega ministrskega predsednika in voditelja glavne delavske zveze. Vlada je to storila baje na zahtevo ruskih zastopnikov v Španiji, češ da je Caballero izdal koristi revolucije in državljanske vojne. Odstavitev Caballera z mesta delavskega voditelja je vzbudila močan odmev med anarhističnimi in socialističnimi organizacijami na vsem področju rdeče

vlade se je po novem zaupanju kraljevega namestništva ustalil. V zunanji politiki bo nova vlada hodila po stari poti. To najbolje izpričuje dejstvo, da je dr. Stojadinovič ostal na čelu vlade in zunanjega ministrstva. V notranji politiki pa si bo prizadeval pomiriti duhove in izvesti popolni sporazum. Poročevalec navaja dalje, da se je sestal z nekimi člani dr. Stojadinovičeve vlade in da so mu ti dali popolnoma pomirljive izjave o nadaljnjem razvoju političnih dogodkov v Jugoslaviji.

Ugibanje evropskega časopisja radi napadov angleške vojne ladje

Neznana podmornica je - sovjetska?

London, 6. oktobra. o. Kljub vsem odredbam angleškega mornariškega poveljstva po napadu na rusilec »Basilisc« še ni bilo mogoče ugotoviti, kam je izginila neznana podmornica, ki je hotela angleško ladjo torpedirati. Vse iskanje drugih angleških bojnih ladij vzdolž španske obale med Valencijo in Malago, je bilo brezuspešno. Zato je mornariško poveljstvo dalo nalog, naj iskanje ustavi, ker očitno tudi zdaj ne bo mogoče dognati, čigava je podmornica, ki vzmernja celo angleške vojne ladje.

V zvezi s poskusom neznane podmornice, ki je skušala torpedirati angleški rusilec »Basilisc«, opozarja italijansko časopisje na čudne okoliščine tega napada. Dogodil se je malone na istem kraju med Alicantom in Valencijo, kjer je avgusta meseca skušala prav tako neznana podmornica napasti angleško križarko »Havock«. Oba napada sta se pripletala v španskih rdečih vodah. Prav tako je značilno, kakor pišejo rimski listi dalje, da se v teh vodah pojavljajo neznane podmornice, ki kakor po predpisu ne zadenejo predmetov, ki jih hočejo napasti. Dalje omenjajo listi, da se ti ponesrečeni napadi pojavljajo ravno tedaj, ko nastopa sovjetska Rusija s svojimi diplomatskimi spletkami zoper Italijo in zoper sporazum v Evropi. Napad na »Ha-

vock« se je zgodil nekaj dni pred nyonsko konferenco, napad na Basilisc pa so izvedli ravno tedaj, ko se je iz Zeneve pričela nova protitalijanska gonja.

Berlin, 6. oktobra. AA. (DNB). »Berliner Tagblatt« ostro napada del francoskih listov, ki skušajo napad boljševiške ladje proti angleškemu rusilcu pripisovati italijanski ladi. Tudi to pot skušajo gotovi krogi v tujini zamolčati pravo gusarstvo v Sredozemskem morju.

»Berliner Börsen Zeitung« piše, da sledi sedaj po brezuspešnem potovanju valencijskih zastopnikov v London in v Pariz in po neuspehu sovjetske Rusije v Zenevi, napad sovjetske podmornice. List smatra, da skušajo s tem napadom preprečiti ratifikacijo razširjenega nyonskega dogovora in normalne razmere v Sredozemskem morju.

Glede na tajinstveni napad neke neznane podmornice na angleški rusilec v bližini Valencije, ugotavljajo vsi nemški listi, da gre bržkone spet za nov boljševiški napad v Sredozemlju. »Völkischer Beobachter« sodi, da hoče Rusija tik pred razgovori o španskem vprašanju z novimi incidenti izzvati zmede, ki bi preprečile sporazum. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da so iniciatorji boljševiške politike gotovo prepričani, da bi mogel že en sam napad sovjetske podmornice na angleško bojno ladjo preprečiti sporazum. Valencija je nedvomno bila prva informirana o tem novem gusarskem nastopu. Sedaj je prišel čas, da se ugotovi identiteta teh gusarjev, ki mislijo, da lahko ostanejo prikriti in neznani.

Edino avstrijsko vojaško

letalo - se je razbilo

Dunaj, 6. okt. m. Včeraj se je v dunajski okolici pripetila velika letalska nesreča. V jutranjih urah se je dvignilo v zrak največje avstrijsko vojaško letalo, ki je po krajšem letu radi poškodb na krilu strmoglavilo na zemljo ter se popolnoma razbilo. Ob tej priliki so se ubili štirje avstrijski častniki.

Letalo, ki se je včeraj ponesrečilo, je edino avstrijsko vojaško letalo s kabino ter je bilo tipa Messerschmitt-Typhoon. Avstrijski vladi ga je dobavila Nemčija.

O letalski nesreči je avstrijska vlada izdala uradno poročilo, v katerem pravi, da je do nesreče prišlo radi tega, ker se je eno krilo odtrgalo med letenjem. Uradno poročilo tudi pravi,

da zadene krivda za to nesrečo konstrukcijo letala. Z nemške strani pa poudarjajo, da je Nemčija poslala Avstriji to letalo demontirano, in da so ga montirali Avstriji sami. Da se je odtrgalo letalu krilo, je treba pripisati po mnenju Nemcev edino nepravilni montaži.

Belgrad, 6. oktobra. m. Ministrski predsednik dr. Milan Stojadinovič je v spremstvu ministrov dr. Mihe Kreka, bivšega ministra za gozdove in rudnike Djura Jankovića in bivšega ministra za telesno vzgojo dr. Rodiča obiskal prostore glavnega odbora JRZ ter se zanimal za delo v strankinem tajništvu. Ob tej priliki je dr. Stojadinovič sprejel več poslancev in senatorjev.

Uspeh Pie in Pina Mlakarja

Pri sinočnji premieri Lhotkovega baleta »Vrag na vasi«, ki sta ga koreografsko izdelala in uprizorila naša umetnika Pija in Pino Mlakar, je delo doživelo uspeh, kakršen v našem gledališču ni običajen. Ta balet je v podobi, kakršno sta mu dala mojstra Mlakarja, umetniška ustvaritev s takimi odlikami, s kakršnimi se ni moglo postaviti pri nas še nobeno delo. Zamisel in plesalska izvedba, režija in slikovita inscenacija, v sredini česar se giblje in živi v neizčrpnih oblikah osebna plesna umetnost Pije in Pina Mlakarja kakor biser, vse to tvori celoto in enotnost, ki človeka osvaja z elementarno silo te, morda najlepše umetnosti. Mlakarja sta sinoči s tem delom Ljubljano očarala.

Obirnnejše poročilo o tej mojstrski uprizoritvi bomo priobčili prihodnjic; danes poudarjamo le veliki uspeh in priznanje, ki ga je bilo delo s svojimi ustvaritelji in izvajalci do zadnjega deležja. Opozarjamo vse, ki jim je do sveže, razgibane umetnosti, naj ne zamude nobenja predstava v operi.

Bežigrasjski senat je zasedal

Ljubljana, 5. oktobra.

Da, da, morda tega še ne veste, da ima Bežigrasjski senat, starešinstvo, krepko organizacijo družinskih očetov. — Društvo katoliških mož se imenuje, — ki dejavno sodeluje pri vladi fare, kjer se župnik sreča s farnimi družinskimi očetmi, da se z njimi pogovori o vseh zadevah fare, okraja, posameznih družin in tudi osebnih duhovnih zadevah, in kjer se farni družinski očetje srečajo s svojim duhovnim očetom, da mu povedo svoje težnje, svoje želje, svoje nasvete, in jim on da svoja navodila o verskem in duhovnem življenju fare, pa tudi kjer se sreča sosed s sosedom pri prijateljskem razgovoru o vseh skupnih gospodarskih potrebah lepega Bežigrada. Osem let že obstoji ta farni senat. In ta farni senat, Društvo katoliških mož, je zasedal sinoči pri polni dvorani s svojim letnim obecnim zborom.

Iz poročil posameznih odbornikov se je razvidelo, da je bilo društvo v preteklem letu precej delovno. Članov šteje 122, kot rednih članov in nekoliko podpornih, to je takih, ki hodijo s člani k skupnem svetem obhajilu in plačujejo društveni prispevek za odplačilo velikega oltarja, ki je dar tega društva, ne udeležujejo se pa društvenih sestankov. Pri volitvah je bil za prihodnje leto izvoljen ves stari odbor, in sicer predsednik p. Kazimir Zakrajšek, podpredsednik g. Peter Bergant, ravnatelj Vzemne zavarovalnice, tajnik g. Josip Dular, trgovec, blagajnik g. Jožko Zornik, narednik v p.; odborniki: g. Josip Reven, rud. okl. v p., g. Alojzij Trinkl, mizar,ski mojster, g. Jože Mavrič, ban. uradnik, g. Jože Penko, predsednik Zdr. pošt. usl., g. Adolf Turk, ban. uradnik, g. Rudolf Smeru, uradnik OUZD, g. Viktor Klarmar, inšpektor drž. žel. v p., o. Jože Vodopivec, ban. uradnik; preglednik računov: cerkvena ključarja g. dr. Stanislav Zitko, odvetnik, in g. Ivan Eiltez, železniški nadsprevodnik v p.

Nova, soglasno sprejeta uredba je, da bo imelo društvo dva mesečna sestanka: vsak ponedeljek po prvi nedelji v mesecu, ko ima društvo skupno

sveto obhajilo, bo verski in poslovni sestanek. Obhajilo se bo društvene poslovne zadeve, finančne, propaganda itd. in nato mesečna duhovna obnova z verskim predavanjem. Nato kratka adoracija in blagoslov v cerkvi. Ponedeljek po tretji nedelji v mesecu bo gospodarski in družinski sestanek. Tu se bodo bežigrasjski gospodari, ne samo člani, temveč tudi nečlani, ehajali na gospodarske pogovore, na predavanja o vseh tekočih gospodarskih potrebah naših družin, naše fare, okraja, naroda in države. Na to bo družabni del, ki naj da bežigrasjskim sosedom priliko za prijateljsko medsebojno zblizanje v prijetnem pogovoru in zabavi.

Občni zbor je soglasno sklenil, da se društvo pridruži akciji mesta za poglobitev železnice na našem prelazu na Dunajski cesti, ki so naša vrata v mesto. Noben okraj mesta ni tako zainteresiran v tej akciji kakor ravno Bežigrad. Dolžnost našega društva je zato, da krepko podpre to akcijo.

Občni zbor je pooblastil društveni odbor, da se priklupi akciji za tlakovanje Dunajske ceste po bežigrasjski okolici. Odbor naj sestavi krepko vlogo na pristojno mesto.

Nato je občinski svetnik g. ravnatelj Sušnik izčrpano poročal o mrliški veži, ki naj se v kratkem začne zidati pri Sv. Križu. To je važna zadeva za našo faro. Dokler te veže ni, ne moremo zapreti prehoda mimo cerkve in župnišča k sedanji mrtvašnici, zato ne moremo začeti z urejevanjem prostora okrog cerkve, ki je danes v obupnem stanju kot razvalina. Gospod svetnik je podal kratko zgodovino dela za vežo, težave, ki so se morale premagati in povedal, da se bodo dela za vežo v najkrajšem času oddala, tako, da bo prihodnje leto mrliška veža že gotova. Razložil je mojstrsko izdelane načrte gospoda profesorja Plečnika. Povedal je, da bo v istem času gradila tja tudi mestna občina cestno železnico, žal pa ne po edino pravilni in logični poti skozi Bežigrad, temveč po Smartinski cesti. To pa iz vzroka, ker mestna občina ni mogla izposlovati dovoljenja za prehod cestne železnice čez železniški prelaz na Dunajski cesti.

Slovesnost prve obrtne in sadjarske razstave v Litiji

Praznično se je v zastave opravila Litija za ta obrtniški praznik. Le par »nujnihi« izjem ni čutilo potrebe prisluhniti razvoju obrtništva.

Po sv. maši ob 8 je odšla šolska mladina iz ljudske in meščanske šole pod vodstvom učiteljskega zastava k sprejemu g. bana pred Svetičevo hišo.

Pred 9 so se začeli zbirati predstavniki oblasti, občinski odbor iz Litije in iz Smartnega, polnoštevno gasilci v kiroh z zastavo, članstvo Prosvetnega društva Litija in Smartno z zastavo, zastopnik Kmečke zveze, trgovski gremij in številno občinstvo.

Točno ob 9 je privozil avto g. bana v Litijo, kjer ga je pred »Pošto« pričakoval okrajni načelnik g. Gregorin in predsednik razstavljalnega odbora g. Andrej Gorenc.

Na trgu, kjer je bila zbrana mladina in drugi predstavniki oblasti in občinstva, je bil nato pozdrav. V imenu občine Litija je pozdravil župan g. Lebinger, v imenu dekanije duhovščine g. dekan Gornik, za novo župnijo Litijo g. župnik Lovšin, nato g. okrajni podnačelnik, poveljnik orožniške postaje, zastopnik davčne uprave, zastopnik trgovskega gremija in župan iz Smartnega g. Rus.

Po pozdravih je g. ban s predstavniki in občinstvom krenil proti šoli, kjer so razstavni prostori. Tu je izrekel zahvalo in dobrodošlico predsedniku odbora g. Gorencu, se zahvalil za pokroviteljstvo in prosil da g. ban odpre razstavo.

G. ban je v jedrnatih in iskrenih besedah obrazložil pomen javne razstave na razvoj obrtništva. Mnogo truda, časa in žrtve je bilo treba doprinesti za to razstavo. Upa, da uspeh ne bo izostal. Izreka zahvalo odboru in razglasa razstavo za odprto. K besedi se oglasi svetnik obrtne zbornice g. Belcijan, izroča pozdrav matice in v par bodrilnih besedah nakazuje lepšo bodočnost obrtniškega stanu. Za njim je pozdravil g. župan Lebinger in izrazil veselje nad uspehom Obrtnega društva in želi čim večji razvoj in napredek obrtništva.

Jako značilne in pomembne so bile besede g. Simenca od Zveze obrtnih društev g. banu, da naj še dalje podpira delovanje Obrtnih društev ter naj bo še dalje naklonjen težnjam in potrebam obrtniškega stanu.

Po končanem nagovoru so si gostje ogledali razstavo, o kateri so se zelo pohvalno izrazili.

Po ogledu je bilo kosilo pri g. županu Lebingerju.

Obrtna razstava v Litiji je bila združena s sadjarsko, ki jo je priredila sadjarska podružnica Litija. Tudi ta je pokazala, kaj zmoro organizirano članstvo.

V prtilišču ljudske šole so bili razstavni prostori v štirih velikih sobah.

Prva soba je bila natrpana s sadno razstavo.

Kretnica mu je strla obe nogi

Na mariborskem glavnem kolodvoru se je pripetila danes popoldne huda nesreča. Železničar Alojz Podsek je šel čez tle, pa je pri tem obližal z nogo v kretnici. Predno je dobil nogo iz tla, je kretničar prestavil kretnico, ki je strla Podseku desno nogo pod koleno na treh mestih, na levi nogi pa mu je odtrgalo peto. Podleska so reševalci prepeljali v bolnišnico.

Že nad 30 ur trajajoči nalivi

Ljubljana, 6. okt.

Ob sklepu lista, ko objavljamo kratko situacijsko poročilo o stanju Ljubljane in drugih rek, trajajo nalivi po točnih zapisih meteorološkega zavoda že neprestano nad 30 ur s prav malenkostnimi presledki kakih par minut. Povzročila se nevarnost hujših okoliškov povodnj. V Ljubljani je začelo po obmožjih zapiskih deževati večeraj v turek ob 3.30 zjutraj. Od takrat pa do 7. davi je že v Ljubljani in okolici padlo 80.8 mm dežja, kar pomeni ogromne množine vode. Upajo, da se bo v kratkem vreme preobrnilo na boljše, kajti barometer se je začel dvigati in je davi kazal stanje 767.5 mm. Temperatura je nizka. Je prav hladno. Najhujši nalivi so bili ponoči tako-le od polnoči tja 2.30 zjutraj. Po Barju je besnel tudi vihar, ki pa drugače ni napravil posebne škode.

Terenska sekcija za regulacijo Ljubljane je že v ponedeljek, ko je opazila naglo padanje barometra, odredila, da so bile vse zatvornice po-

vsod visoko dvignjene tako, da so se mogle vodne mase Ljubljane naglo odtekati naprej proti izlivu v Savo. Regulacija glavne struge Ljubljane je že sedaj dokazala velike koristi in varuje Barjane pred hujšimi poplavi. Zaradi velikih nalivov, ko pada dež v gostih in težkih curkih, je Ljubljana s svojimi pritoki do davi močno narasla ter je davi na Špiči narasla že za 1.20 m. Vsa končna regulacijska dela na Špiči bodo, če bo deževje trajalo še nekaj časa, ustavljena za najmanj 14 dni.

Po poročilih z Barja tam še ne obstoja nevarnost hujše povodnje. Res naglo naraščajo lica. Iška in Jezerski potok, ki so že vsi zvrhani, toda za enkrat v tem predelu Barja še ni pričakovati povodnji.

Ob izlivu Ljubljane v Savo je situacija drugačna. Ljubljana je tam prestopila bregove in se razlila po travnikih, prav visoko gori. Tudi Sava je pri Črnučah močno narasla. Kratka poročila javljajo, da reke zaradi hudih nalivov povsod naraščajo.

Aretacija prevejanega vlomilca

Ljubljanska policija je te dni aretirala in že izročila sodišču poklicnega vlomilca v blagajne, Tomica Stefana, kateremu je dokazala, da je v zadnjem času nad vse živahno opravljal z večjo ali manjšo srečo vlomilsko obrt. Kljub temu, da je bil prebrisan vlomilec prepričan, da mu policija njegovih grehov ne bo mogla dokazati, je ob preiskavi uspešno, da so mu dokazali nekaj vlovov in poskusnih vlovov. S pomočjo sledov prstnih odtisov, ki jih je pustil na blagajni ob vlovu v blagajno trdnice Pauschin v Wolfovi ulici, so dokazali, da ni bil pri tem delu nihče drugi, kakor on. Zlatnine in denarja, ki ga je takrat odnesel, seveda ni najti, verjetno pa je, da je vlomilec zlatnino neke skril. Značilno za drznost vlomilca je zlasti dejstvo, da se je sam javil policiji, češ, saj me vedno sumite, kadar v Ljubljani kdo kaj naredi. »Prosim tukaj sem, jaz sem nedolžen.« Pa se je vendar le vjel v zanko, pri čemer mu policija ni dokazala le vlovov v Pauschinovo trgovino, o katerem smo obširneje poročali, ampak tudi še nekaj drugih primerov. Ugotovila je, da je on vlomil pri dr. Mraku Predškofijo ter nadalje s konfrontacijami dokazala, da je bil udeležen pri dveh poskusnih vlovih. Pred nedavnim je neznan vlomilec skušal vlomiti v Prometno banko, pri čemer so ga pa opazili in pregnali. Prav tako je bil poskusen vlom v blagajno kina Union, kjer vlomilec prav tako ni imel sreče.

Resnica o Akademski akciji

Izzivanju sledi odgovor. Posebno če je polno neresnice in podtikanj kakor omenjeni članek. Omejil se bom zgolj na nekatere izjave v članku in pokazal na absurdnost trditve, ki ena drugo pobijajo. Lahko bi navedel še mnogo razlogov in z njimi osvetlil neobjektivna izvajanja z več strani (če prizadeti želi, mu lahko ob drugi priliki postrežem), a sedaj nimam časa, ker še vedno vršim funkcijo predsednika AA ter imam mnogo dela (opravljam namreč poleg enega ali dveh izjem vse sam, kljub temu, da šteje odbor osem članov). V AA pa je veliko dela, to ve le tisti, ki je že kdaj v njenem odboru vršil svojo dolžnost. Avtor članka o AA med tiste ne spada.

Trditve »AA danes ne predstavlja voljo študentov« — Kmalu bo eno leto, odkar je bil izvoljen sedanji odbor in do danes še nihče ni črnil o tem, da bi bile lanske volitve v AA nepravilne. Odbor je bil po tajnih volitvah izvoljen in po izvoljenih predstavlja voljo organiziranih slušateljev. (Mogoče je tak postopek nedemokratski?) A če sem tolikokrat sam sejal, sam hodil in garal na vseh delovnih področjih AA, potem to zaradi tega, ker je bila večina odbornikov večkrat na oddihu, poleti pa si je kar privoščila nad tri mesece počitnic — najbrž iz prevelike vneme za popolno univerzo! Sedaj smo v začetku oktobra, pa ne morem imeti sklepne seje. So pa nekateri v odboru AA pozabili izražati »voljo študentov« svoje skupine. Podrobneje o tem naj se avtor informira pri onih odbornikih AA, ki so v njegovi bližini.

Dalje pravi »Poznamo samo zahtevo po stolici za telesno vzgojo« in »to je zadnja stolica, ki jo moremo zahtevati«. — Da smo jo kot zadnjo zahtevali, je res, in to predsednik AA z zastopniki akademskih športnih klubov in šestdesetimi predstavniki vseh športnih klubov Slovenije ob priliki obiska ministra za telesno vzgojo v Ljubljani. Da spada zahteva po novi stolici v delovno področje AA, ni treba posebej dokazovati. Če pa si kdo prisvaja monopol nad odkrivanjem potreb univerze, naj se predstavi, da se bo AA znala obrniti na dotično firmo, ko ji zmanjka potreb. Da ni »samo ta zahteva, ki jo poznamo za to leto«, je znano vsakemu, ki si je vsaj enkrat v vsej poslovnici dobi bliže ogledal delo v AA. Avtor si gotovo ni, kaj šele da bi sodeloval in na podlagi tega napisal objektivno kritični članek o AA in njenem delu.

Nato »Zakaj AA ne sklicuje mesečnih sestankov«. — Saj niti odborovih sej ni mogla nad tri mesece imeti, kaj šele sestankov, in to velja tudi za semestralske mesece! Kdo bo na sestanku poslušal? Poleg tega pa je vsaka seja AA javna! Kdor se za delo in potrebe univerze zanima, naj

Filmi

»Zločinec iz Eden bara« (Kino Matica). Brez dvoma je film take vrste, kakor jo naznačuje že naslov sam. Res, da je kriminalen, drži pa tudi, da film ni delo, ki bi spadalo med dolgo vrsto najbolj banalnih izrodov filmskega šunda. »Zločinec iz Eden bara« je samosvoj po zasnovi, kakor tudi po inteligentni igri Harry Baura in Lukišineva. Dejanje je mojstrsko nakazano, še večjo privlačnost pa ima v sebi dialog, ki se gradi na spretno izbranih situacijah in vzročni povezavosti vseh dogodkov, ki se vrste na platnu. Režija se kaže v tem filmu kot odlična. Napetost, ki se ustvarja, stopnjuje in prehaja v višek, ne pojenja niti za trenutek. Vsa unganka se razrešuje spet logično, jasno, vendar pa brez scen, ki bi z narejeno grozoto gledalca se vezale tam, kjer v slabših filmih naredi skok. Posebno značilna je igra vseh igralcev. Ne narejena, izumetničena, pač pa naravna, preprosto človeška. Zato moremo ta film šteti v vrsto dobrih kriminalnih filmov.

Tudi tu so ga opazili, vendar je še pravočasno odnesel pete. Policija je sedaj pozvala tiste, ki so neznanega storilca v obeh primerih opazili in predložili in vsi so ob soočenju prepoznali v aretirancu vlomilca.

pride! Dobrodošel! Z vsakomesečnimi sestanki se univerza ne izpopolnjuje. AA ni zato ustanovljena, da bi vsak mesec pritejala večje za demagogijo in prikanje. Njena naloga je, da dela in se bori za izpopolnitev univerze.

Dalje »AA ni ničesar storila, da bi načrt g. prof. arh. Plečnika za novo univerzo prodiril med študente«. — Po njenem vrstnem načrtu so druge potrebe prej na vrsti, ker so nujnejše. Zaenkrat še sedanje univerzitetno poslopje predstavlja boljše in lepše prostore, kot realne kleti kemičnemu inštitutu, podstrešje hidrotehničnemu laboratoriju, paviljon rudarskemu oddelku, mizerja medicinske polikulture itd., kar vse govori za to, da je omenjeni razpored najbolj na mestu. Vsega tega še avtor gotovo ni »uvidel«, kar je morala AA vse uvideti in pretehtati vse možnosti, preden je sestavila vrstni načrt izgrajevanja univerze. Po velikosti dejanskih potreb spada nova univerza v III. etapo vrstnega načrta. Priporočam avtorju, da se ob priliki pada na sprehod po naših inštitutih in fakultetah, da bo malo »uvidel«, kakšne so potrebe, ker sem prepričan, da te uvidevnosti za potrebe univerze ni prinesel z rojstvom na svet, temveč si mora stanje prej ogledati, da lahko spozna, kje je potreba večja. (Kar se tiče »uvidevnosti« — odgovor na članek: »Zdaj smo spoznali: volilna demagogija!« — »1551«, štev. 15.)

»Do 1. 1940. hočemo popolno univerzo« — je volilna demagogija, trdi avtor. — Omenjena parola zahteva postritev dela in borbe za čimprejšnjo izpopolnitev univerze. Po njegovem mnenju je potem vsako postavljanje zahtev demagogija. Skupina ali družba torej, ki stavlja največ zahtev, je največje demagoško gnezdo. Potemtakem postajamo Slovenci, zadnje čase vedno večji demagogi, ker imamo vedno več zahtev.

Najgorostnejša izjava pa je tale: »Ne moremo brez odgovora preko cinčnega priznanja (onih, ki so AA prevzeli), da je njihov program 1940 le volilna demagogija.« — Zakaj ni članekar toliko pošten, da bi navedel vsaj en dokaz: kdo in komu je bilo priznано? Vodstvo AA je vse leto nepretrgoma in požrtvovalno delalo za realizacijo zahtev, ki jih vsebuje program. To vsak prizna, ki je delo zasledoval in nepristransko sodi. A kdor je poln srda in strankarske zagrizenosti, tega ne more sprevideti. Če obrnemo v omenjeni brošuri nekaj listov naprej, bomo: »S sovražstvom v očeh so navedena dejstva, ne da bi izbirali sredstva borbe ali se celo ustrašili posiljevati resnico. Laž je znak lastne idejne in intelektualne onemoglosti.« V tem primeru velja. Z omenjeno trditvijo je avtor dosegel višek lastne nesramnosti.

Potem »V AA odloča duh strankarstva«. — Seveda, ker je samo ena stranka to, je en član opravljal v AA devetdeset odstotkov vsega idejnega in tehničnega dela. Tu je avtor nehotel zadel. V drugem smislu sploh ne more odločati, kar nam povedo rezultati zadnjih volitev in sestava odbora: 8:3:2. Razen če pripisuje avtor vodstvu AA vsemogočnost.

V izpopolnitev slike avtorjevih miselnih akrobacij še ti izjavi: »AA je kritika obeh političnih strank« in »AA je ostala ostra obtožba obeh političnih strank«. Torej v istem članku dvakratno priznanje, da je AA vedno na črti objektivnega, nestranskega dela in stvarne borbe za popolno univerzo. Kdor pozna razmere na univerzi, si že pomaga, a kaj bo storil novinec, ki ne bo vedel, kako naj spravi v sklad navedene trditve! AA vodi predstavniki režima (stranke) in v AA vlada duh strankarstva, ter v isti sapi priznanje: AA je ostala ostra obtožba stranke (režima)! Tu članekar tepe samega sebe, oziroma igra vlogo viteza klavirne postave.

Na koncu članka je apel »AA mora doseči že v letošnjem proračunu vsoto za nakup zemljišča. Prva stavba bo morala biti neodvisni akademski dom z neodvisno akademsko menzo«. Po tem vodilu pride AA za izpopolnitev univerze kmalu do tega, da bo vodila akcijo za poglobitev kolodvora, izsušitev barja in zgraditev podzemne proge med Evropo in Ameriko.

V članku hoče avtor podati sliko AA iz perspektive kakor v njenem konkretnem delu, a ne omeni prav nobenega čina vsestranskega delovanja AA, ne uspeha. To seveda nameroma, da je slika bolj spakodrana. In to še v brošuri, ki naj drži za vse leto! Članek predstavlja neresnico, tako brutalno, da še nepreviden bralec tri ob ujo. Novinci naj torej po tem članku spoznajo AA in ta članek naj bi tudi nekaj doprinesel k njenemu cilju — izpopolnitvi univerze! Avtor ruši, ker mu je pranamem vseh namerovan rušiti, zato mu je vsak najmanjši naš uspeh trn...

V globlja utemeljevanja se nameroma ne spuščam, ker članek, ki je konglomerat protislovij, podtikanj in laži, si jih ne zasluži. Jedrnat razmotrivanja pridejo na vrsto ob drugi priliki in na drugem mestu, izčrpan pa se bo poročalo na obecnem zboru AA. Kar pa se tiče akcijskega dela, je omeniti, da se objektivno delo samo brani, vendar mu laž lahko škoduje. Zato je bila obramba potrebna. A v kakšno luč spravljajo taki članki AA kot najvišji forum akademске mladine pri naši javnosti, lahko presodi vsak slušatelj sam. H koncu še to: blatenje, naj bo tako ali drugačno, ne mara resnice in ne išče dokazov, zato se ga je treba — kakor tudi izvora — v velikem ovinku izogniti. Derkač J., predsednik Akademске akcije.

Trgovinski sporazum med Nemčijo in našo državo

Belgrad, 6. oktobra. Kakor smo že poročali, so 29. t. m. podpisali v Dubrovniku zapisnik o četrtem zasedanju stalnega jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora. Glede na pomembno delo tega odbora, ki ureja vsa trgovsko-politična vprašanja med našo državo in Nemčijo, in od časa do časa urejuje potek medsebojne izmenjave blaga, je predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović v zvezi z doseženimi sklepi tega odbora podal tole pojasnilo:

Razvoj svojih gospodarskih stikov z Nemčijo moramo stalno spremljati z budno pozornostjo, in sicer zaradi široke možnosti, ki jo ima nemški trg za naš izvoz. Nemčija zavzema v našem izvozu in uvozu že tretje leto prvo mesto. Tudi posledice tega izvoza za našo proizvodnjo in naše cene so takšne, da smemo po pravici posvečati našim in nemškimi gospodarskim stikom posebno zanimanje.

Po drugi strani so nekatere tehnične težave, ki so se pojavljale v zadnjih treh letih v med-

sebojnim prometu in sicer zaradi klirinške podlage medsebojnih plačilnih odnosov. Zato za služi tudi nedavno končano delo četrtega zasedanja stalnega jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora v Dubrovniku septembra meseca, da se pri njem nekoliko bliže pomudimo. Predvsem je treba ugotoviti, da se je dosedanja bojazen zaradi periodičnega naraščanja naših klirinških terjatev napram Nemčiji, kar je močno motilo potek medsebojne gospodarske izmenjave, izkazala za precej neosnovano in pretirano. Povečani sezonski izvoz je povzročal neizbežno aktivni klirinški saldo. Vendar se je z uvedbo ustrežajočih ukrepov prej ali slej zmanjševal in je v zadnjem času celo prešel v pasivo, kakršen je tudi trenutno. Zato moramo s tem pojavom računati tudi v bodoče, ker je neločljivo zvezan s klirinškim temeljem plačil.

Da preprečimo nadaljno nesoglasje v plačilnem prometu, smo se dogovorili, naj se tudi v bodoče vplačila v Berlinu ravna po vplačilih v Belgradu, z drugimi besedami, da se naj naš izvoz v Nemčijo ravna po našem uvozu iz Nemčije. V ta namen bodo za naš izvoz v Nemčijo izdajali strogo toliko deviznih dovoljenj, kolikor jih stanje našega uvoza dopušča. Seve, najbolj bi ustregli izravnavi plačilnega prometa in boljši vnovčitvi izvoza z ugodnejšim razvojem tečajne marke, ki je doslej bolj pospeševal uvoz na škodo našega izvoza v Nemčijo.

V dubrovniškem dogovoru prihaja do izraza tudi neko novo prizadevanje, namreč želja, naj bi v bodoče preprečili enostranski razvoj jugoslovanskega izvoza, ki je v zadnjem času dovoljeval močnejši izvoz enega proizvoda na račun drugih. V tem oziru smo se dogovorili, naj med glavnimi skupinami naših izvoznih proizvodov, kamor spadajo žitarice in živalski proizvodi, les in surovine ohrani naravnostni odnos, ki bo upošteval koristi obeh dežel. Za izvoz našega lesa v Nemčijo smo to pot dosegli ugodnejše pogoje, ki prinašajo v ta izvoz, ki je bil doslej le slučajen in začasen, večjo stabilizacijo in točnost. Prav tako smo uredili izvoz raznih surovin, kar bo takisto pospešilo ravnotežje našega izvoza. Končno so dali tudi nemškemu tujskemu prometu v našo deželo novo poudbo, s povečanjem dosedanje kvote od 500.000 na 700.000 RM mesečno.

Kulturni koledar

Andrej Lušin

4. oktobra 1807 se je rodil v Ravnem dolu pri Ribnici pravnik Lušin Andrej. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, pravo na Dunaju in v Gradcu kjer je tudi promoviral. Leta 1850 je postal državni pravnik v Novem mestu, leta 1863 pa je bil imenovan za predsednika deželnega sodišča v Ljubljani. Ko je bil leta 1875 upokojen, se je za stalno preselil na Dunaj, kjer je tudi umrl leta 1879.

Franc Gerbic

5. decembra se je rodil v Cerknici glasbenik in skladatelj Gerbic Franc. Po treh razredih realke, je stopil na učiteljske, kjer ga je zlasti počeval Kamilo Mašek. Kot učitelj in organist je začel skladati prve skladbe (Glas slovenski). Nato je odšel v Prago, kjer je z odliko končal konservatorij in nekaj časa nastopal tudi kot tenorist. Toda že 1886 je prišel v Ljubljano kjer je deloval pri Glasbeni Matici, Citalnici, pri pev. društvu »Ljubljana«, obenem pa bil še pomožni učitelj na učiteljski. — Največ zaslug si je v 30 letih pridobil kot vodja šole Glasbene Maticice. Poleg drugih skladb je napisal veliko samospelov s klavirjem, operi »Kres« in »Nabor« in sliko cerkvenih del. — Izdal je list »Glasbena Zora« in spisal Metodik pjevskega pouka.

Franc Ks. Zega

Dne 6. oktobra 1867. se je rodil v Novem mestu astronom, glasbenik Franc Ks. Zega. Po srednješkoli študijah je stopil v frančiškanski red in bil 19. julija 1890 ordiniran. Leta 1895 je izstopil iz reda in vstopil v posvetni kler. Zega se je veliko bavil z glasbo, astronomijo in slikanjem. Tudi je veliko pisal v »Dom in svet« in v hrvaški listi. Umrl je 16. aprila 1933 kot župnik v Ostrcu v zagrebški nadškofiji. Bil je tudi velik humorist in izvrsten cerkven govornik.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 6. oktobra: Brunon.
Jutri, četrtek, 7. oktobra: Dragonika.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjina tr. 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

TEL. 21-24 MATICA

Silaj in nižine Pariza
v velofilmu genjalnega režiserja
Zločinec iz Eden bara
Harry Baur — Inkištinov

TEL. 27-30 SLOGA

Danes poslednjič!
Drama slovaške lepote je prikazana v najlepšem glasbenem pevskem filmu
Maryša

v najboljši umetniški praksi narodnega gledališča Jipina Stepičkova, Jaroslav Vojta in Vladimir Borsky

TEL. 22-21 UNION

Največji zgodovinski film
Marija Stuart
v glavnih vlogah Katarina Hepburn in Fredric March

Eden izmed obiskovalcev tega filma, ki ga bo dočel čez 20 let, bo dobil modern damski klub po vzoru Marije Stuart, model Salona Truda. Klub je razstavljen v Unionu.

Predstave ob 16, 19 in 21 ur.

— Esperantsko društvo »Zelena zvezda« v Ljubljani otvori v sredo, 6. t. m. ob 20. uri na realki (Vegova) in v četrtek, 7. t. m. ob 20. uri na Učiteljski v Ljubljani tečaje mednarodnega jezika — ESPERANTA za začetnike! Učite se esperanta, s pomočjo katerega se lahko sporazumete z esperantisti vsega sveta!

— Uradni dan Zbornice TOI v Mariboru. Zaradi zborničnih sej odpade uradni dan Zbornice za TOI, ki bi moral biti v sredo dne 6. oktobra t. l. Prihodnji uradni dan bo v sredo, dne 13. oktobra t. l. v prostorih združenja trgovcev v Mariboru.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri
Sreda, 6. oktobra: Beraška opera. Red Sreda.
Četrtek, 7. oktobra: Taretkina smrt. Premiereki abonma.

OPERA

Začetek ob 20. uri
Sreda, 6. oktobra: »Vrag na vasi«, balet. Goštujejo Pia in Pino Mlakar ter del zagrebškega baleta. Izven.
Četrtek, 7. okt.: »La Boheme«. Red Četrtek.

Premiera Suhovo-Kobylinove satirične farse »Taretkina smrt« bo v četrtek za premiereki abonma. Dejanje obsega 4 slike, ki se gode deloma na Taretkinovem domu, deloma na preiskovalnem uradu. V glavnih vlogah: Kralj, Skrbinšek, Cesar, Lipah, v ostalih: Potokar, Gregorin, Bratina, Daneš, Plut, v ženskih vlogah: ga. Nablocka in Rakarjeva. Režija je Stupiceva.

Lhotkov balet »Vrag na vasi«. Uporizitev tega baleta v koreografiji plesne dvojice Pie in Pina Mlakarja, ki bosta plesala glavni plesni partiji s sodelovanjem dela zagrebškega ter celokupnega našega baleta in opernega zbora, spada med največje umetniške dogodke tekoče sezone. Zavedati se moramo, da je nastop Mlakarjev posebno pomembno gostovanje, ker sta mlada plesalca umetniški potenciali, ki ju je internacionalni forum že priznal kot polnovredna tolmača estetskih in etičnih plesnih vrednot in da bosta v najkrajšem času med najvidnejšimi predstavniki mednarodnih plesnih veličin. Njihove plesne stvaritve niso samo niz tehnično popolnih estetskih dekorativnih gibov, temveč z najglobljo človeško bitnostjo prežete umetniške izpovedi: plesne drame in komedije, groteske ali tragedije — skratka kosi človeškega življenja. To, kar daje plesu pravo vrednoto, je notranja smiselna vsebina dogajanja, ki najde v plesalcih odgovarjajočo interpretacijo. Mlakarjeva izpolnjujeta svoje poslanstvo z največjim razumevanjem in posebno umetniško tenkočutnostjo ter sta oznanjevalca resnične lepote. Uspehi Mlakarjev v Parizu, kjer sta bila leta 1932. odlikovana na plesnem Festivalu, njuni nastopi v Beogradu, Zagrebu, Curihu, Bernu, Karlsruhe in drugod, so

Stara pesem - grob in kriminal

Od tu in tam

Ljubljana, 6. oktobra.

Ljubljana je v pogledu umorov, ubojev, pobojev in slične vrste zločinov v kriminalni statistiki uvrščena med mesta in kraje, kjer so ti zločini zadnja leta prav poredki. Po dolgem času je mali kazenski senat včeraj obravnaval nočni pobjo, ki je bil 31. julija na soboto okoli 21.30 izvršen v bližini znane gostilne pri »Lovcu« na Rimski cesti. Takrat je bilo prav živahno na vseh treh cestah in se je po napadu občinstvo zelo razburilo. Senatu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, kot sodnika pa sta fungirala gg. Ivan Kralj in Rajko Lederhas. Javno obtožbo je zastopal drž. tožilec dr. Julij Fellacher.

Obtožnica navaja

da je Jože Kuhelj, 44-letni oženjeni delavec iz Škrljan pri Stični nahujskal druge 3 obtožence k napadu na krovskega mojstra Vida Bivica, ki je omenjenega dne mirno zapuščal gostilno in korakal čez cesto. Za njim pa so skočili 3 napadalc. Prvi Ivan Obštetar, 27-letni delavec iz Čeljevca pri Smarjeti na Dolenjskem, je s pestjo sunil Bivica v usta tako, da je padel na kame-nita tla vznak ter si zadaj prebil lobanjo. Neza-vestnega so prepeljali v bolnišnico, kjer je naslednji dan umrl vsled otrpnenja možganov, ki je bilo posledica padea. Druga dva: brata Fran-ce Zakrajšek, 28-letni kovaški pomočnik s Stu-denca na Blokah in Stanko Zakrajšek, 25-letni zidar od ravnotam, sta pa na tleh ležečega Bi-vica še brcnila v noge in trebuh. Vsi obtoženci ki so prav dostojno oblečeni in krepki možakarji, so zanikali vsako krivdo poboja in zatrjevali svoj alibi. Jože Kuhelj, ki je bil ožji rojak Bi-vicev in ga je že poznal 30 let, je v gostilni »Lo-vec« izzival Bivica, ki pa je ostal miren.

Prvi Jože Kuhelj kratko: »Obtožnico sem razumel. Nikakor nisem kriv. Na vse se ne mo-

gem spominjati.« Dražil je poprej Bivica: »Ti nisi mojster! Prišli so ti trije notri. Dal sem jim za štelan vina. Porinili so Bivica skozi vrata. Vse se je hitro izvršilo. Nekdo je prišel v go-stilno, rekoč: Eden je na cesti zaklan! Nisem jih hujskal.«

Ivan Obštetar, glavni napadalec: »Nisem kriv. To vem prav dobro. Ven sem šel na »uro gledat«. Za sebe vem, da ga nisem.« Isto pesem je ponovil France Zakrajšek: »Nisem ga brcnil. Ker sem bil bolan, je iz želočca nekaj udarilo v možgane, da nič ne vem, kako je bilo. Ne vem, kdo ga je udaril.« Stanko Zakrajšek: »Nisem kriv. Bil sem hudo pijan. Nič ne vem.«

Priče so jih obremenile

V dokaznem postopanju je bilo zaslišanih 7 prič, ki so bili očitvidci napada na Bivica. Mnoge priče so v zadnjih treh obtožnicah spoznale one napadalce, ki so skočili za krovcem Bivicem, ki jih je prosil: »Pustite me na miru. Saj vam nič nečem.« Neka priča je povedala, da je kar zabob-nelo, ko je Bivic zadel z glavo ob kamen. Bivic, ko je odhajal domov, je vsem voščil: »Lahko noč!« — Neka priča je povedala, da je dobro sli-sala, kako so Bivica v gostilni sramotili in izzi-vali. Eden mu je celo dejal: »Kaj je bila to za ena mati, ki je rodila takega sina, da nima nič prs.« Vsi obtoženci so skušali vzdržati svoje tr-ditve in omalovaževati izpovedbe prič. Ni po-magalo.

Bili so obsojeni: Ivan Obštetar in France Zakrajšek, vsak na 1 leto robije ter v izgubo častnih pravic za 3 leta. Stanko Zakrajšek pa na 9 mesecev strogega zapor. Jože Kuhelj pa je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen. Vsi so prijaviteli proti sodbi revizijo in priziv.

Glavni napadalec Ivan Obštetar je ogorčen vzkliznil: »Sem nedolžen. Ne sprejemem.«

Proslava 20 letnice smrti dr. J. E. Kreka

Na grobu pokojnega dr. J. Ev. Kreka bo jutri zvečer ob pol 6 komemoracija na katero se vabijo vsa ljubljanska društva, vsi prijatelji in znanci pokojnega dr. Kreka. Spored: 1. Sprejem stafete, ki prinese z groba Krekove matere prst in Krekov grob. 2. Nagovor predsednika Prosvetne zve-ze g. univ. prof. dr. Fr. Lukmanc. 3. Mendelssohn: Beati mortui žalostinka, ki jo zapoje moški zbor G. dr. »Ljubljana« pod vodstvom dr. A. Dolinarja. 4. Polaganje šopkov in vencev na Krekov grob.

Spominška svečanost, ki bo prirejena v spomin na 20-letnico smrti pokojnega dr. Kreka, jutri zve-čer v veliki dvorani hotela Union ob 8, bo nekaj izrednega, kjer se bodo izvajale točke po Krekovih pesmih samih, tako glasbene, recitatorične in pesmi po katerih se bodo izvajale prvič nalašč za ta večer zložene simbolične vaje. Na ta večer se posebno opozarjajo člani in članice ljubljanskih prosvetnih društev, dekliških krožkov in fantov-skih odsekov, dalje naše starejšino, akademiki, delavstvo in pristaši onih emernic, katere je pred 20 leti s tako vneto branil veliki pokojnik, zatorej vsi na akademijo in Union. Predprodaja vstopnic pri blagajni Kino Uniona.

— Sedeževa družina vljudno vabi svoje člane, da se po možnosti udeležijo spominških slovesno-sti za velikim pokojnikom dr. Evangelistom Kre-kom, ki se bodo vršile v Ljubljani v četrtek, dne 7. oktobra in v petek, dne 8. oktobra. (Glej ob-javljeni spored slovesnosti v »Slovenec« z dne 5. t. m.). Vabi odbor.

Po tekmi s Čehoslovaško

Pod naslovom »igra dveh napadov« ima »Pra-ger Tagblatt« krasno kritiko nedeljske mednarodne nogometne tekme Jugoslavije in Čehoslovaške. Iz kritike posnemamo: Čehoslovaška reprezentanca se je pokazala v tej tekmi neprimerno boljše kot pa pred 14 dnevi v Budimpešti. O našem moštvu pravi, da je ob stanju 4:1 za Čehoslovaško, za-igralo tako, da ga ni mogoče prehiteti in na tu-jem igrišču in pred tujo publiko. Tekma je bila napeta in polna razburljivih trenutkov, ki so gle-dalce naravnost zadivili. Sicer pa pomeni sam rezultat 5:4, da je velika posebnost ob takih med-narodnih tekmah. Rezultat dokazuje, kje sta imeli moštvi svoje najboljše moči in kje sta bili slabi. Prav tako dobro, kot sta igrala oba napada, je bilo slabo zaletje. Planika ni opravičil svojega svetovnega slovesa in je imel več dela kot pa nje-gov vis-avis Glaser. Branilski par Čehoslovakov je bil taktično malo boljši kot pa jugoslovanski par. Izredno igro pa sta nudila oba napada; med vsemi desetim napadali je treba predvsem ome-niti mladega Plešeja, ki je s svojimi krasnimi pobji sodeloval pri treh golih, dočim je enega zabil sam. Odločitev je prinesla boljša rutina in močnejša probojnost čehoslovaškega napada; hi-trosti in duhoviti domisli, je pa jugoslovanski napad pokazal najmanj toliko, kot pa zmagovalno moštvo.

Tudi sicer ima kritik omenjenega lista polno laskavih besed za igro naše nogometne reprezen-tance.

Jugoslovanski nogometaši so se včeraj iz Prage podali v Zlin, kjer si bodo ogledali veli-kanske Batine tovarne. V Zlinu ostanejo najbrže do petka, nato pa bodo potovali v Varšavo, kjer nastopijo proti poljski nogometni reprezentanci v izločilni tekmi za svetovno nogometno prvenstvo. Tudi Poljaki se z vso vneto pripravljajo na ne-deljsko tekmo in so že imenovali svoje reprezen-tante.

Jugoslovanska nogometna reprezentanca je z Poljaki igrala dosedaj že osem krat. V teh osmih tekmah smo štiri izgubili, štiri pa dobili. Raz-merje golov je 25:22 za Jugoslavijo.

Šport in užilnost

Športnih afer in aferic imamo v naši mili do-movini na pretek, da več kot pa pravega športa. Afera iz lanskega državnega prvenstva, ko je osješ. Slavija v trenutku, ko ji je tekla voda v grlo, očitala belgrajski Jugoslaviji, da je darovala i Concordiji i BASK-u obe točki, je znana. Znano je nadalje tudi, da je Slavija proti verifikaciji te tekme vložila pri JNZ protest.

Zaradi tega nepoštenega protesta, je belgraj-ska Slavija vložila žalensko tožbo proti Slaviji pred kazenskim sodiščem v Osijeku. Sodnik je tožbo zavrnil iz formalnih razlogov.

Naročajte Slovenski dom!

Pripombe dr. Vladka Mačka k besedilu spo-razuma so v belgrajskem delu opozicije sprejeli na znanje. Ljuba Davidovič, Joca Jovanovič in Miša Trifunovič so se posvetovali s svojimi pri-jatelji in tudi med seboj, nakar so dali svoj pri-stanek. Ker je pa Miša Trifunovič le namestnik Ace Stanojeviča, mora svojo besedo izreči tudi Aca sam. Zato sta že včeraj popoldne odpovala v Knjaževac Miša Trifunovič in Lazica Markovič. V opozicijskih krogih ne prikrivajo zadovoljstva nad srečnim potekom sporazumevanja, zlasti pa sta optimistično razpoložena Ljuba Davidovič in Joca Jovanovič. Priprani so tudi, da stari Aca ne bo delal sitnosti in bo tudi on dal svoj pri-stanek. Če se to zgodi, se bodo vodje vse zdru-žene opozicije že prihodnji teden zbrali v Zagrebu in svačeno podpisali sporazum. Pravijo, da se bo za to priliko tudi Aca Stanojevič potrudil na pot od Knjaževca do Zagreba.

Praktični učiteljski izpit, ki so ga polagali za-časni učitelji po dveh letih službovanja na ljud-skih šolah, je bilviš prosvetni minister Stošović re-formiral. Odslej bodo na sedežih banovin in v prosvetnem ministrstvu posebne komisije, katerih člani bodo postavljeni za dobo enega leta, izven sedeža banovine pa bo taka komisija le tam, kjer je tudi sedež učiteljskega. Predsednika in člane komisije imenuje vedno prosvetni minister. Do se-daj so poslovala komisije, v katere so prišli avto-matično ravnatelji učiteljskih in profesorji strok, ki jih obravnavajo na izpitih. Poleg tega bo izpit tudi ločen od učiteljskega. Zaenkrat je torej spre-menjena le formalna stran izpita, obljubljena pa je tudi reforma izpita po vsebini in snovi.

Ivana Cankarja komedijo »Za narodov blagor-bodo v zagrebškem gledališču spet nanovo naštu-dirali in uprizorili prihodnji teden. Ze pred tremi leti so isto komedijo igrali v Zagrebu z velikim uspehom. Tudi tokrat vodi režijo slovenski rojak Hinko Nučič.

S strupenimi gobami sta se zastrupila zakonca Dragica in Slavko Peradin v Zagrebu. Zena je kupila na trgu nekaj meric gob in jih doma pri-pravila za kosilo. Kmalu popoldne pa je začela tožiti o težkih bolečinah v želodcu. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so ji izprali želodec, vendar je bolnica še v nezvesti. Njen mož pa se je tudi zastrupil, vendar brez večjih posledic. Zagrebški listi pozivajo zaradi tega mestno tržno nadzorstvo, naj poostri nadzorstvo nad gobami, ki jih dovažajo na trg.

Pri kvarljanju so se stopli v Brčkem Rizak Mislit brata Bekiča. Drug drugemu so si za-čeli očitali goljufijo, dokler se niso dejansko spo-prijeli. Ker je bil Mislit močnejši in je premi-kastil Savo Bekiča, je bratu priskočil na pomoč Jovo, ki je občinski stražnik. Pogelnil je za ba-jonet in Mislitja kar prepral.

V morje je s parnika »Karadjordje« skočil v samomorilnem namenu zagrebški mizar Matija Conić. Parnik je vozil na progi Sušak-Split. Co-niću se je namen posretil, kajti skočil je v takem trenutku, ko ni bilo nobenega na krovu. V nje-govi kabini so našli le poslovalno pisemce, v ka-terem piše, da je šel v smrt zaradi stiske, v ka-teri je živel. S poštenim delom se ni mogel pre-življati, nepošten pa ni hotel postati.

Palata banke uprave v Novem Sadu zidajo. Palača ne bo samo največja in najlepša, kar jih je v mestu, temveč bo tudi najrazkošnejša in naj-dražja uradna palača. Palača bo obložena vsa z marmornatimi ploščami ter bo tako stala samo zunanja stena palače preko sedem milijonov di-narjev. V celoti bo stala palača okrog 40 mili-jonov dinarjev. V palači bo preko 700 sob, kolikor jih je treba za vse urade banske uprave.

Trgatev je v naših krajih skoraj zaključena. Neugodne vremenske razmere, ki so vse poletje, še bolj pa proti jeseni onemogočale zoritev grozdja, so krive, da je bil letošnji pridelek po kakovosti slabši kakor lanski. Pridelek je ponekod obilnejši kakor lani, drugod pa spet skromnejši. Na Dolenjskem štejejo letošnjo trgatve po količini med najboljše, razen v krajih, ki so jih priza-dela toča in razna neurja. Čvlička bo letos sicer več, vendar bolj kislega.

13 let je stara, pa je mamica. Namreč Ro-munka Silva Minda iz vasi Sv. Jovan v Banatu. Dekletce se je še v nežnih letih zaljubilo v 16-letnega fanta. Ker pa ljubezen ni ostala brez po-sledic, so se starši morali sprijazniti z dejstvom, da se morata mlada kar poročiti. Otrok, ki ga je Silva rodila, ima menda najmlajšo mater v Jugo-slaviji.

Euharistični kongres v Zlatarju v Hrvatskem Zagorju je nadvse lepo uspel. Preko 15.000 ljudi se je udeleževalo pobožnosti. Iz Zagreba sta pri-šla tudi nadškof pomočnik dr. Stepišec in po-možni škof dr. Salis Saewis, narodna poslanca dr. Pernar in dr. Torbar ter večje število izobra-ženstva.

V petlitskem loncu je utonilo devetmesečno dete, sinček delavca Franja Pedrijevca iz Viro-vitice. Otrok se je igralka v kuhinji, med tem se je pa njegova mati motila z nekim delom v sobi. Tako se je otrok prikobacal do večjega lonca, ki je bil napolnjen z vodo, in padel vanj. Ko je mati prišla v kuhinjo, je videla le otrokove noge, ki so mogle iz lonca. Otroku ni bilo mogoče več pomagati, ker se je že zadušil.

Za naš krompir so se začeli zanimati Nizo-zemci. Te dni se dva nizozemska strokovnjaka mu-dita v Splitu in se razgovarjata s predstavniki za-družnih organizacij o nakupu krompirja. Ko sta Nizozemca pregledala vrtove okrog Trogirja, sta predlagala, naj bi Dalmatinci nakupili nekaj se-menskega krompirja na Nizozemskem, ga potem nasadili doma preko zime in potem začeli izvažati na spomlad na Nizozemsko. Dalmatinci so menda s takim poslom zadovoljni.

Najmočnejšo radijsko oddajno postajo v naši državi hočejo imeti Hrvatje, namreč postajo, ki bi imela kar 100 KW. Hrvatje pravijo, da je se-danja oddajna postaja mnogo prešibka, da bi svojo nalogo izvrševala v tisti meri, kakor bi jo morala. Sedaj se dogaja, da moti oddajo zagreb-ske postaje vsaka druga močnejša postaja, čeprav je oddajena tudi tisoč kilometrov od zagrebške. Če se postaja ojači na 100 KW, potem bo pred motnjami varna ter bo prevzela v hrvatskem na-rodu vlogo širitelja prosvete in pismenosti.

Most čez Savo in Krko v Brežicah zaprt. Z današnjim dnevom je Stavbna družba, ki po-pravlja most čez Savo in Krko v Brežicah, za-prla most radi nujnih popravilnih del. Most bo zaprt za vozni promet do ponedeljka, 11. ok-tobra do 6 jutraj. Za pešce pa bo ves ta čas pre-hod čez most mogoč.

50 milijonov vreč kave v - morje

Brazilijska se slavi po tem, da tam pridelajo velikanske množine kave, s katero zalagajo vsaj deloma skoro ves svet. Se bolj pa je v zadnjih časih postala ta dežela znana po tem, da skoro vsako leto, vsaj takrat, kadar je kavina letina obilna, zmečejo milijone in milijone vreč kave kar v morje. Letos bodo tam kmalu obhajali zanimiv jubilej, ko se bo pogreznila v morje petdesetmilijonska vreča, polna kave.

Tisoče in tisoče braziljskih farmerjev je vse leto opravljalo težka dela po velikih kavinih nasadih. Nazadnje so ti farmerji svoj pridelek tudi lepo pospravili, ga naložili v vreče ter ga po dolgi poti spravili ali na voze ali po železnici do bližnjega pristanišča, od koder naj bi šla kava na svetovni trg. Država je od farmerjev kupila vso to kavo in jo tudi plačala, kakor nalašč zato, da jo potem lahko zažge ali pa strese v morje! To pa se ni dogodilo letos prvič, pač pa se ponavlja že dolga leta. To na vse zadnje le ni tako brezsmiselno početje, saj svet ne smatra za primerno, da bi se takšnemu ravnanju smejal.

Pa tudi res nimamo pravice, da bi se Braziljancem smejali, saj sami storimo marsikaj, kar je v resnici čisto podobno braziljskemu uničevanju dragocene kave. Na mnogih področjih storimo vse, da bi umetno preprečili proizvodnjo tega ali onega blaga. No, kakšna pa je razlika med tem, da proizvedeno blago uničimo, ali pa da sploh preprečimo proizvodnjo? Pa vendar, razlika je v tem, koliko je prvo od drugega pametnejše ali neumnejše. Za človeški razum pa je vendar najbolj razumljivo vprašanje: Če že hočejo Braziljanci na vsak način zažgati kavo ali jo stresati v morje, zakaj jo prej tako skrbno pridelujejo. Zakaj raje žive v brezdelju, se oblečejo v medvedje kože in ne žive tako kakor divjaki? Čemu ne pridelujejo namesto kave raje kaj drugega, češar ne bi bilo potem treba uničevati?

Uničevanje kave v Braziliji je res na vse zadnje najbolj neumno početje, kakršnega si je kdaj dovolila svetovna trgovina. V resnici to ni nič drugega kakor to, kar počenajo n. pr. z žitnim monopolom v Nemčiji. Tudi Brazilija ni mogla storiti ničesar drugega več, kakor to, da je poskušala način, kako bi pomagala svojim farmerjem iz krize. To je bilo nekako pred 30 leti. Pokupila je ves pridelek kave v dobri veri, da bo kriza kmalu prenehala. V tem računu pa se je Brazilija vstela. Kriza ni prenehala, kave pa se je po raznih državnih skladiščih nabralo vedno več. Poleg tega braziljski farmer ni epričo tega zastoja prav nič

omejil pridelovanje kave, pač pa je stremel še za tem, da bi jo pridelal čim več in da bo za večje količine dobil vsaj toliko, kakor prej, ko je bila kava dražja. Tudi ni imel kakšne skrbi, da ne bi mogel kave prodati, saj je vedel, da bo država vso kupila.

To je braziljska rana, ki zija že celih trideset let neprestano. Vsi dosedanja poskusi, da bi zacementirali to rano, ki jo je zadala Braziliji kava, so ostali brez uspeha.

Zadnja leta je v Braziliji ta navada, da farmerji prodajajo kavo, kakor vedo in znajo, toda 30 odstotkov pridelka morajo prodati državi za smešno nizko ceno. Na ta način je sedaj država nekoliko razbremenjena, na drugi strani pa so farmerji prisiljeni, pridelati še več kave kot prej. Če jo namreč kdo namerava prodati 70 vreč, je tako rekoč obvezan, da jo pridelal najmanj 100 vreč, ker jo mora 30 odstotkov državi. Dovoljeno pa ni, da bi bil ta delež države v čem drugem, n. pr. v žitu, bananah ali drugih pridelkih. Ravno kava mora biti. Najbrž se le še največ zasluži ravno z njo. — Naši kavarnarji so gotovo tudi tega mnenja, gostje po kavarnah pa mislijo narobe, namreč, da se z njo tudi mnogo zapravi. Pa kaj se hočemo mi primerjati z Braziljanci!

Brazilijanski predsednik Vargas, vneti borec proti Kominterni.

Česa nas Indijci lahko nauče

V Indiji so evropski znanstveniki imeli že od nekdaj priliko proučevati izredne zmožnosti jogijev, ki že tisočletja opravljajo edino z močjo svojega razuma in volje dejanja, na katera gledajo Evropanci kakor na pravcate čudeže.

Jogi ne potrebujejo nobenih dragih naprav in strojev, da bi se mogli dvigniti v zrak ali da bi občevali drug z drugim na velike daljave. Dočim so naši prvi telefoni in telegrafi stari komaj sto let, se indijski jogi po telepatiji menijo med seboj že več stoletij, ne da bi poznali kake radijske prejemne in oddajne postaje s številnimi stroji in zamotanimi sestavami. Ni jim treba zdravnikov, da bi jih negovali v bolezni in varovali pred smrtjo. Jogi ima vse svoje telo, do najmanjšega živca, najmanjše mišice in koščice popolnoma v oblasti. Navaden človek lahko dvigne roko in nogo, pomigne s prstom, strese z velikimi mišicami itd., kar je pač najnujnejše in v najbolj neokretni, če še tako okretni obliki mogoče, jogi pa gredo dalje. V svoji oblasti imajo tudi notranje organe in sploh vse najbolj skrite zmožnosti, za katere navaden človek niti ne ve, da jih ima.

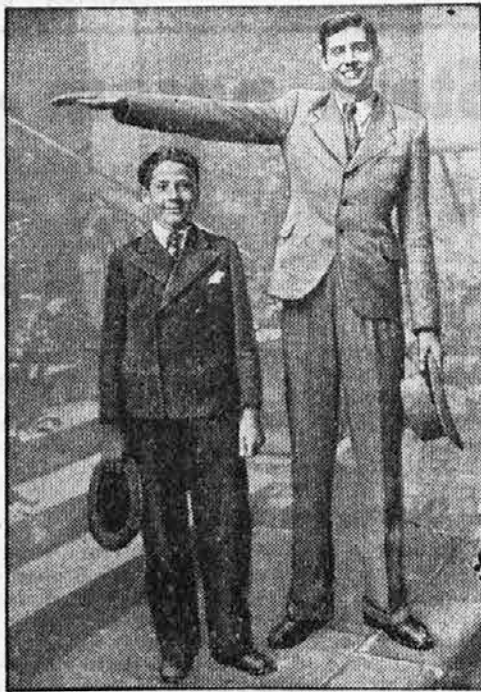
Tako kak jogi požre več robcev različne barve drugega za drugim, nato pa jih spravi zopet iz želodca v takem vrstnem redu, kakor kdo zahteva. Če hoče kdo najprej rdeč robec, bo prišel prvi na dan rdeč, nato moder ali bel ali zelen itd. Mnogi jogi so bili že po 40 dni zakopani v zemlji, pa jim ni nič škodovalo.

Vsa taka »čarovništva« so opazovali in proučevali možje neoporečne verodostojnosti in globokega znanja ter spoznali, da so posledica dolge

vaje v samoobvladanju in torej dosegljiva vsem ljudem, ki bi se samo hoteli vztrajno in dosti dolgo vaditi v oblikovanju in utrjevanju volje, duha in telesa ter tako postali gospodarji nad svojo ožjo usodo, nad okoliščinami, na katere se vsakdo tako rad zgovarja, če ne doseže tega, kar bi rad.

Jogi, t. j. pripadniki joge, posebne indijske kaste ali razreda, nimajo nič skupnega s kakimi verskimi ali nadnaravnimi skrivnostmi, temveč se zanašajo izključno le na svoje lastne dušne in telesne zmožnosti, katere so si znali z neverjetno vztrajnostjo in dolgoletnim vežbanjem popolnoma prisvojiti. Saj se dajo, recimo, tudi v telovadbi doseči za navadnega človeka nenavadne spretnosti. Kaj vse znajo nekateri po cirkusih, pa so tudi le navadni ljudje; samo gledalci ne vedo, koliko časa so ti ljudje prebili na raznem telovadnem in drugačnem orodju, koliko časa morejo še sedaj, ko so že izvežbani akrobacije, porabiti za vse mogoče gibe, da ohranijo telo dosti prožno. Prav tako so se tudi jogi od svoje najnežnejše dobe neprestano vadili, samo ne toliko telesno kot dušno v osredotočenju misli na kak določen predmet, določeno osebo ali dejanje itd.

Evropski učenjaki, ki so se bavili s temi indijskimi »čudeži«, so dosegli že presenetljive uspehe s tem, da so vadili vsako jutro samo po pol ure. Prvi gibi indijskih vaj so v raznih posebnih drzih telesa, v posebnem načinu dihanja, kar vse stremi za tem, da človek ne naredi nobenega giba nezavestno, mehanično. Takoj za tem, pa tudi obenem s temi vajami, pridejo na vrsto vaje razuma: napeto in ostro premišljevanje o kaki določeni

Pri 14 letih je tale Dunajčan, ki se piše Paul Swacina, 1,96 m visok. Najbrže bo precej med najdaljšimi štirinajstletniki na svetu.

stvari, o lepoti narave, o čudovitosti življenja, o malenkostnosti človeških strasti in prizadevanj, o božji priučujočnosti itd.

Vse te vaje samopremašovanja in strogega nadziranja vseh človeških čutov ter duševne vaje premišljevanja ter osredotočenja svojih misli na kake večne resnice, bi Evropancem kot kristjanom in katolicanom ne smelo biti prav za prav nič novega; vse to namreč že zahteva krščanska askeza, nauk duhovnega izpopolnjevanja in teženja za nemisljivimi vrednostmi in dobrotami, ki se prav tako kot indijski jogizem vrši že stoletja po samostanih, ker pa imata oba drugačen namen in ker je indijski način bolj cirkuski, bolj viden, bolj donosen, bolj človeški, ima za ljudi tudi večjo privlačnost in zbujajo mnogo večje zanimanje tako zvanih »učenihi« in »boljših« krogov.

»Povej mi, mala Nezna Niči, kje poteka meja naše domovine.«
»Gospod učitelj, danes še nisem brala časopisov.«

Muhasti ljudje

Kdor bi rad spoznal najbolj čudne lastnosti nekaterih »boljših« ljudi, bi moral živeti nekaj časa v kakem velikem hotelu svetovnega velemera. Tako bi videl tistega velikega potovalca in raziskovalca, ki takoj ob vetopu v svojo hotelsko sobo potegne iz žepa kompas, da se prepriča, če stoji postelja točno od severa proti jugu. Če namreč njegove noge ne gledajo naravnost proti severnemu tečaju, pravi, da ne more pošteno spati.

Potem pride težki, bogati lastnik tovarne za izdelovanje vzgalic. Kljub svojemu ogromnemu bogastvu je neizrečeno nesrečen (bolj čudno bi bilo, če bi bil srečen!), kajti neprestano je v strahu, da ne bi izbruhnil požar. V hotelu si najame vedno sobo v pritličju ali kvečjemu v prvem nadstropju ter za vsak slučaj priveže k oknu zvitek vrvi, po kateri bi se lahko rešil.

Bogata samotna gospa vedno zabíči ravnotežju hotela, da ne pride k njej v sobo noben služabnik ali služabnica; če pa že kateri mora priti, mora nositi bele rokavice in masko, da bo vsaka možnost prinašanja kakih bolezenskih bacilov odstranjena. — Mogočni tovarnar z dežele pa zahteva, da mu posteljejo vedno na tleh, »ker je pri tleh zrak najčistejši«. Škoda, da ne more hoditi po vseh štirih, bi vsaj lahko vedno nosil glavo pri tleh.

Motorno vozilo z »nazobčanimi« kolesi, s pomočjo katerih lahko preмага velike strmine. Podobno, kot pozimi pri avtomobilih verige. Francoski izum.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 6. oktobra: 12 Zvoki naše dobe (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Vreme, obvestila — 13.15 Domači napravi (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Mladinska ura: Čas je zlato (g. Janko Sihar) — 18.40 Industrializacija Slovenije — Zvezdarstvo na Jesenicah (g. A. Kuhar) — 19.00 Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura: »Poris od Lidskega« — o priliki 40 letnice prve predstave (Anton Dobronič) Zagreb — 19.50 Sahovski kotiček — 20.00 Koncert opernih spevov. Sodeluje: gđ. Vera Majdičeva in Radijski orkester — 22.00 Vreme, poročila, spored — 22.15 Saksfon solo, igra gosp. Miloš Zihel

Drugi programi

Sreda, 6. oktobra. Belgrad: 20 Pestre arije — 20.30 Vesela ura — 21.30 Poljudne pesmi — 22.00 Viol. in klav. konc. — Zagreb: 20 Operni prenos iz Ljubljane — Dunaj: 19.35 Simf. gl. na pl. — 20.40 Igra — 21.40 Klav. konc. — 22.20 Zab. konc. rad. ork. — Budimpešta: 20.30 Poljudna operna gl. — 22.00 Kvariteta — 23.10 Cig. gl. — Trst-Milan: 20.40 Pestra gl. — 21. Simf. konc. — 22.20 Pester konc. — Rim-Bari: 20.40 Pestra gl. — 21. Ork. konc. — 21.50 Kone. godbe na pihala — Praga: 19.30 Prenos opere — 21.55 Plošče — Varšava: 20. Plošče — 21 Chopinov konc. — Berlin: 20.10 Gluck-Bach-Schubert — Vratistava: 20.25 Igra — Frankfurt: 19.15 Pester koncert — Hamburg: 20. Klav. fantazije — Köln: 20. Königsberg — Königsberg: 20. Pester več. konc. — Stuttgart: 20.15 Vesela slušna igra.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

To je čudna pustolovščina... Toda spet se je moral domisliti Surat kana in njegovega skrivnostnega smehljaja... Ne, ničesar ni smel storiti... Saj je vendar angleški častnik, član odprave, ki ima važno diplomatsko nalogo... Treba je bilo biti oprezen... Kdo je to dekle? Kaj hoče od njega...? Kako je sploh mogla priti v njegovo sobo, ne da bi je bile zastavile straže...?

Pearson se je spomnil gardistov s kopji, ki so stali pred vsakim vhodom in ki so bili nagosto porazmeščeni po dolgih hodnikih. Kako je moglo to dekle k njemu...?

Ne, ni maral nobene pustolovščine!

Zdaj se je docela streznil.

Vstal je in potihem začel nagovarjati dekle, naj se vrne, ker ne sme ostati pri njem.

Gledala ga je z velikimi, začudenimi očmi. Ni razumela niti besede, razumela je samo, da jo odganja od sebe in da ji noče pomagati. Solze so ji zalile oči in polagoma je vstala, toda še vedno ni hotela oditi. Počasi se mu je približala in mu hotela položiti roke na ramo.

Pearson je stal obrnjen proti vratom.

Ta trenutek je potrkalo in komaj je sunil njene roke s svojih ram, ko so se vrata odprla.

Zagledal je služabnika, ki je na malem srebrnem pladnju nosil kozarec.

Služabnik je prišel bliže in se Pearsonu priklonil, potem pa je pladenj s kozarcem ponudil plesalki in ji dejal nekaj besed v domačem jeziku. Gledal ji je v oči, ne da bi kaj trenil.

Dekle je hotelo nekaj odgovoriti. Ze je odprlo usta in pokazalo z roko na Pearsona, ki je stal kakor prikovan na mestu in še ni mogel razumeti, kaj se godi.

Toda Indijec je svoje besede ponovil in zdaj ga je dekle poslušalo.

»Kaj naj vse to pomeni?« je vprašal Pearson z odločnim glasom.

»Moj gospodar, vsemogočni vladar vseh Suristancev, pošilja svoje pozdrave vam in mali Arjami in vas prosi, da oprostite zaradi te male nadleže. Mala Arjami je bila od plesa uvržena in vladar ji pošilja to okrepčilo.«

Te besede je Indijec izgovoril v dovršeni angleščini, zatem pa je tretjič ponovil svojo zapoved po indijsko.

Dekle je prišlo kozarec in ga izpraznilo do dna.

Potem je spet prekrizalo roke na prsih, sklonilo glavo in tiho zajecjalo nekaj besed. Stalo je mirno kakor kip.

Tedaj pa so se ji mala usta malce spacičila kakor v nenadni bolečini, roke so ji zatrepetale.

Pearson je hotel skočiti k njej, a se je že zgredila na tla. Slišal je samo še slab krik. Dekle je drhtelo, potem se je z zadnjo močjo zravnilo.

Pearson še vedno ni razumel, kaj se godi okoli njega.

Dekle ga je še enkrat pogledalo. Ležalo je nepremično, z odprtimi očmi. Usta je imelo napol stisnjena. Obraz ji je bil zdaj čisto miren.

Šele sedaj je častnik razumel, da je dekle mrtvo.

Vrata so se spet odprla. Dva stražnika sta odnesla mrtvo dekle.

Človek, ki je dekletu prinesel kanovo sporočilo, se je priklonil in rekel z mirnim glasom:

»Mala Arjami je bila trudna od plesa... Oprostite, ker smo vas vznemirili v spanju... Lahko noč!«

Ko je bil mladi častnik spet sam, ga je popadla groza: dekle je moralo popiti strup zaradi njega...! On je bil kriv

njene smrti... Kdo je bila mala Arjami...? Zakaj je prišla k njemu...? Zakaj so ji pustili priti...?

Vse te misli so strahovito naglo drvele po njegovi glavi. Zdaj je bilo treba nekaj narediti! Treba bi bilo prebuditi Vickersa in mu povedati, kaj se je zgodilo. On ni kriv! Saj ni on izvalil dekleta k sebi! Gonil jo je proč, ni se vdal skušnjavi! Ne, on, Pearson, ni ničesar zakrivil!

Podporočnik Pearson.

Foto Warner Bros